

Jätetty 7. vi. 1940.

M

Helsingin pitäjän Haarelan kylän kirk-
kautenen asuinpaikan kaurauskertoimus.

H.M. n:o 11156:1-43.

Vilhelm B. Luho.

(liitteet: 13 karttaa; 14 valokuvaa).

1.

Helwinginpitäjä, Kaarela, valtion hiikka-
kuoppa.

Vilhelm B. Luhon kairaus 11.V - 24.V. 1939.

K.M. n:o 11156:1-43.

Tammikuun 30 p:nä v. 1939 luotiin Kansallis-museoon ehjä muora keramiinen saviastia (n:o 10981). Löydön oli tehnyt tuojä, työ-
mieh Väilo Lindberg Helwinginpitäjän Kaarelan - Härböle - kyläs-
sä olevasta valtion omistamasta hiikka kuopasta, liikennoittijä
Wallinheimon (os. Pitäjänmäki) ruoksa (maltta) puolelta, ruuden alk-
päivinä hiikkaa ajeltaessa. (Vrt. Diar. 30. I. 1939; ks. karttaa I).

Edelleen kerloi löytäjä seuraavaa: „Paikalla on uusia hau-
toja n. 1/2 m syvässä. Tällaisessa haudassa on tällakin astia ol-
lut. Toisinkin astian ohirat työmiehet löytäneet, mutta ne ohirat
särkenneet sen ymmästä (maltto)myödessä.” (Vrt. Verif.).

Koska löytäjän kertomus ja ehjä saviastia antoivat aihetta
oluttamukseen, että kyseessä oli vasara kives hauta, ellei useampia-
kin, jotka ohirat vaarassa tulha hävitetyiksi, lähetettiin Muinais-
tieteellisen toimikunnan puolelta löytöpaikkaa tarkastamaan est-
historiallisen osaston ammanneri (maist. forma Leppäaho. Tat-
visten sään vallitessa saattoi toimikunnan edustaja vain todeta
profiliin kairaus alueen runduissa H:2 - H:3, josta museoon tuo-
tu ja lunastettu astia oli löydetty (kartta II ja VIII). Enempi hiikka-
otto löytöpaikalla luonnollisesti kiillottiin siihen asti, kunnes tarkem-
mat tulokset oli suoritetu.

Joulukuun loppupuolella, sääuhdeitten muuttuuna edullisem-
miksi, kävivät paikalla alustavia tulokset suorittamassa
ja kairaus suun miltä hahmoillelemassa maisteri Leppäaho
ja allekirjoittanut, jonka Muinais-tieteellinen toimikunta oli mää-
rännyt kairauksen suorittajaksi. Tällöin havaittiin hiikka kuopan
reunassa aikaisemmin todetun profiliin lisäksi profiilit kairaus-
alueen runduissa A:0 - B:0 (kartat II ja IV, kuvat 5-6), L:4 - H:4
(kartat II, XI ja XIII; kuva 12) sekä J:10/11 - J:11 (kartat II ja X).
Koska sanna kuopan reuna profiliin A:0 - B:0 kohdalla osoitti sor-
tumisen merkkejä, sovittiin työmiesten kanssa vahingoittumisen
vaaran, jos ei suorastaan välttämiseksi, niin kuitenkin pienem-

Tämmöksi, mitä pikimmiten lavan palenlomisesta uhan alaiselle kohdalle. (Tets. kuvia: 4, 5, lava poistettu profiiliin valokuvauksesta (varten, tulkinnat näkyvät; 6, kuvan alarunassa näkyy osa lavaa; 7, kuvan vasemman puoleisessa yläkulmassa osa lavaa näkyvä; 8). - Tämä keino osoittautuikin sittemmin tarpeelliseksi (vastaa, rakki ja inkkimustyötä helpoittaa, rakki, mistä syystä sitä myöhemmin kairauksen eri vaiheissa käytettiin hyväksi. (Kuvat: 2-3, 12, 14, joissa lava näkyy runduissa k:4 - H:4 oikean profiilin kohdalla).

Varsinaiset inkkimustyöt pääsivät alkunsa vasta Toukokuun 11 p:nä ja kestivät yhtä jaksoisesti suunnitellun kaksi viikkoa, päättyen Toukokuun 24 p:nä. Apulaisenaan oli alustajavillanalla yhtiöoppilas Osmo Krohn; kairauksen loppuvaiheilla yhtiöoppilas Esko Sarasmo.

*

Mainittu hiikka kuoppa sijaitsee Helmingistä, Kansallismuseon kohdalla laskettuna, n. 10 km - luonnollista - pohjoisluoteeseen, varsinaisesta Kaarelan kylästä n. 1 1/2 km mielis koilliseen ja Naakbölen ja Tomibuchaan viivasta länttä n. 150 m pohjoiseen, lähellä Vanhaan jokea. (Kartta I, merkitty myös Kansallismuseon omistamalle Suomen taloudelliselle kartalle, lehti I:6 - II:6 Helmingi, punaisella tyrmällä).

Kairauskohta - hiikka kuopan eteläisellä rannalla (Kartta I) - oli jota kukaan lasaista, mutta melko kova ja sen alla kaivaa, löysiään itään riittävästi hiikka rinnettä, lukuunottamatta Vallinheimon vuokraamaan alueen länsireunaa, missä maa kallistuu länttä kohden. (Kartat II-III, kuvat 1-4). Tällä kohdan on itäisessäkin tyytyväisellä jossain Vallinheimon hiikka kuopan keskivaiheilla, keskiosa kuopan itä- ja länsireunan korkeusero on n. 1 m. (Kartta III). Täällä tullutun alueen länsireunasta lähtien muodot ruone jyrkemäksi (Kartta III) riittäin kohki juoksin peltoa, mistä, lähellä metsäkoivurajaa, lapaamme vuola kolmannen ja samalla viimeisen pohjukkeen eli kynnymyksen, edellistä huomattavasti selvemmän ja jyrkemmän (kuva 1), pelton vastakkaisella rannalla kohoaa maa jälleen muodotun itään riittäväksi hiikka rinnettä. - Suunnassa pohjois-etelä on kairauskohta työmestän kertoman mukaan loppuosaa etelään riittäimestä, hiikan ajassa hävinneistä rinnettä. Tämä itäpuolella myös kartalla II esinlyyvästä punoituksesta.

Varsinaisen kaivaustyö, kokonaispinta-alaltaan n. 258 m² (kartat I-II), suoritettiin koko alueen yllä aikaisesti avoimena oltessa ja 4 m²:n runkuihin paalutettuna.

Kulttuurikerros on pahasti kärsinyt hidanajossa. Aunin alue on näet työmiesten kertomasta päätellen kärsittänyt kokonensa etelään viittäjän metrin, mikä nyt on ajettu vallion maantulla. Hiikkaa lapioitessa oli useasti kohdattu samantaisia tummia profiileja, kuin kaivausalueen runduissa A:0-B:0 (kartta IV; kuvat 5-6), H:2-H:3 (kartta VII) ja L:4-H:4 (kartat XI-XII; kuva 12) sekä kiveksiä, mitkä kaikki oli ymmärtämättömyydessä säilyneet. Monasti oli tavattu myöskin hyvin hiottuja kivansiä, m. m. eräs lapioitukseen kuuluva muurattava reiällinen ase - ilmisen vasarakives - , sekä hiottuja aseen kahlumia. V. Lindbergin mainitsema työmiesten sarkema, ohjana löydetty saviastia, oli tullut näkyville kaivausalueen runkujen H:0-A:0 (kartta I) pohjoispuolelta, jottaini kohtaa profiiliin A:0-B:0 läheltä. - Vain kolmessa kohtaa sanka-kuopan pohjalla oli enää jäljellä vähäisiä jätteitä häilystä kulttuurikerroksesta, jotka tarkastettiin:

1. Osa kaivausalueen runduista A:0-B:0 sortuneesta kulttuurimaasta, mistä pieni osa näkyy kuvan 5 oikean puoleisessa alareunassa. - Työmiesten kertoman mukaan on tällä kohdalla murttunut noin 60 cm:n levyinen kaistale samantaista tummaa kiviheikkäistä maata kuin jälle jäänyt osa. - Mitään ei löytynyt.

2. Hiikka-kuopan reunalla, runkujen H:2-H:3 kohdalla alas sortunut kulttuurimaa. - Reunalla kasvaneet kaksi kunnista ohraa hiukan kaatamunia lohkaisseet suurimman osan tällä kohtaa oltua kulttuurikerroksesta; näkyy kuvan 4 oikean puoleisessa alakulmassa. - Tarkastus löydöihin nähden tulokseton.

3. Kolmas jät löytyi kuopan länsi tai lounaisosasta, Vallinheimon vuokraamalla puolella, lähellä vallion - Vallinheimon "rajalinjaa"; kaivausalueen runduista H:0 noin 10 m luoteseen; merkitty kuviin 3-4 punaisilla ristillä. Kulttuurikerros jätetty paikalle käyttö-keuhollomana. - Noin 10-15 cm paksun humuskerroksen alla oli tässä jätessä kivi kerros - kivet osin palaneita - ja sen alapuolella vahva hiikkäisäällöinen noki kerros.

Löydökset: kahdeksan kvartsi-iskosta (11156:38), sädekiiv-iskos (11156:39), kouru lattian kappale (11156:40), palanut huonpala (11156:41).

Kainuluki ja Iittäluki tulleet alue käiitti näin ollen vain laitaosan kulltuurikerroksesta, jota mahdollisesti saattaa vielä jatkua sekä runtilien 2:4-2:5 etelä- ja pohjoispuolelle - joskin maa viimeksi mainituissa suunnassa viittää huomattavasti, kuten ilmenee kuvista 2-3 sekä osittain myöskin kartan II pinnitusluvuista - että numeroitujen runtilien (kartta II) itäpuolelle (vrt. kuvia 2-4); sen sijaan ei juuri suunnassa etelä, missä maa ja runtilien 7:7-9:7 kohdalla alkaa muuttua savipeiräiseksi, ollen niissä kiveä, hienoa savihiekasta hietaa.

Varmaisesti kaivausalueella oli kulltuurikerros säilyneyt kirkkumäärin n. 7-10 cm paksun humuskerroksen ja n. 20-30 cm vahvan puhlaan (maan alla korkeammalla maa (vrt. karttoja II, III ja IV), lukuunottamatta pinnitusluvuista aiheuttamaa vähäistä lärvettä, mistä vain hiukka kuopan reunalla, runtilien 8:0-9:0 kohdalla oli luvun kerros poistettu, mikä ilmenee osittain myöskin kartasta IV ja kuvista 5-6 - kulltuurikerroksen siinä kuitenkaan sanottavastiakaan vahingoittumatta. Tämä siikka on pidettävä mielessä, tarkastellessa kartalla II esiintyviä pinta-pinnituslukuja). Eikä myöskään karttoilla II-III näkyvä, maan hiikka-pilvoisuuden tarkistamista varten kaivettu kuoppa ole sitä säilynyt, kuten ilmenee kartasta II.

Kulltuuri kerroksen vahvuus kaivauskohdalla vaihteli, ollen vahvin hiikka kuopan reunalla, n. 50-80 cm, heikoin kaivausalueen eteläosassa, n. 10-15 cm (kartta II). Tasaisen yhtenäistä se ei ollut, vaan muodosti enimmäkseen epämääräisiä ja epäsäännöllisiä läiskäjä ja kuopanteita, joista syvin tavallisin runduissa 8:2-8:3 (kartta VII). Ainoa säännöllinen, ympyrän seklorin muotoinen ja tavallisin kuopan reunalla runduissa 8:0-8:1 (kartta VIII); löden näköisesti aavin kuopan reunalla, syvyydeltään 80-90 cm.

Pienemmällä oli läikkä kulltuuri maa muodoltaan epämääräinen ja laikullinen, pyörisevän vasta 35 cm:n syvyydessä (kartat II ja VIII).

Kulltuuri maan, väriltään tumman litteen, ruskeata, väkkyös vaihteli, ollen litkaisintä, "rasvaisinta", runduissa A-B: 2-4, mistä myöskin löytyi runsaimmin kvartsi-iskokkia (kartta II). Pölytyä tai palaneita luun siruja ei kaivausalueella esiintynyt missään. Myöskään ei havaittu kulltuuri maalle ominaista harmaata juovaa tai kerrota. Paikoitellen oli kulltuuri maa niin laimata, että sen erottaminen puhlaasta maasta vain kvartsi-iskokuit (vrt. karttaa II).

Palomaa oli enimmäkseen väkivää, varsinkin kiveyksissä, joissa kivien välissä ja alla esiintyi runsaasti nokimaata ja etenkin hiiltä (ks. karttja IV-VI, VIII-X ja XIII, sekä kuvia 6-8 ja 11, joissa hiilipitoinen nokimaa näkyy tummina kottina ja laikkuina). Selvästi palanutta maata, väriltään punertavaa hiikkaa, tavattiin vain runduissa H:5-L:5, H:4-L:4 olleen kiveksen keskikohdan alla (kartta XIII). Muualla tavattiin palomaa oli sen sijaan laimeata - kartta II; rundut D:1, F:1, G:2, B:6, G:7 - hiili ja noki köyhää, esiintyen runduissa B:6 ja G:7 eripäisiä täplinä. - Runduista G:2 otettu näyte (11156:14), sisältää selvää hiiltä.

Hiinleitä kulltuurijälkiä paljastui neljältä eri kohdalta; - yksi selvä kivi, muut tarkoitukseltaan epäselviä kiveyksiä; mahdollisesti kivettyjä auneen pohjia tai hantahalluita.

1. Kiveys runduissa A:1-B:1 (kartat V-VI; kuvat 7-8). Näistä runduista paljastui noin 10-15 m:n syvyydestä - yhden kerros oli, kuten mainittiin, poistettu hiikanottoa varten - tummaa kulltuurimaata, kiveiltä hiikkaa, missä oli siellä täällä palomaa laikkuja sekä jokunen kivi (kartta V; mustalla tussilla piirretty). Noin 10 m syvempää alkoi ilmestyä säännöllistä kiveystä (kartta V; sinisellä tussilla piirretty), joka n. 35-40 m:n syvyydessä paljastui kokonaisuudessaan (kartta VI; kuvat 7-8).

Kiveksen reunassa - A:1 rundun puolella - olivat kivet suurempia kuin keskustassa ja ehjää, sen sijaan kuin keskustan kivet olivat hapanneita. Kiveksen keskivaiheilla nähtävät palanutta vaikuttavat kivet muodostaneen kehän tapaisen, jonka sisäpuolella, sekä kivien välissä ja alla oli runsaasti nokimaata ja hiiltä; keskustassa vähemmän. - Kiveksen alusta oli hantataallaan väkivää palomaa, sisältäen runsaasti nokkea ja hiiltä (muria kappaleita); kehän kohdalla n. 35 m:n väkrunnuita, muualla n. 5-10 cm.

Tämän kiveksen vierestä, rundusta G:1, paljastui pieni kivi ladetun taimmä (noen ja hiilen sekaista maata (kartta VI).

2. Kiveys runduissa H:1-G:1, H:2-G:2 (kartta VIII; kuva 9). Näissä runduissa tavattiin kolme päällekkäistä kivi kerää, joista vrtti toisistaan väkivää palomaa kerros. Ennenmäinen kivi kerä oli kulltuurimaassa (kartta VIII; mustalla tussilla piirretty);

kiivin välissä ja ulkopuolella kiveyksen viinityi palomaata vain laikkuna, mutta vahvasti hiikipilvisenä. Kiveyksen alla oli noin 12 cm vahva, väkivä palomaa kerros, joka erotti sen toisesta kivi-kerrosta (kartta VIII; sinisellä täviillä piirretty). Kolmas kiveys (kuva 9) paljastui kohtaa toisen kivi kerran alla, ohuen hiili- ja nokipilvisen maakerroksen erottamana. - Kiveyksen alla oli vahva palo- ja kulttuurimaakerros, josta löytyi hioinkivi-asetelma (kuva 10; kartta IX), o:o 11156:10.

3. Olui hajonnut kivi; runduissa 7-7:10-11 (kartta X; kuva 11).

Kivet paperoiksi palaneita; palomaata, hiikipilvisiä, n. 10 cm:n vahvuudelta. Hiidestä löytyi jokuun palanut kvasiin sirpale. - Toimen puolelta hiidestä sortunut kuopan pohjalle.

4. Kiveys runduissa 14:5-2:5, 14:4-2:4 (kartta XIII; kuvat 13-14).

Näissä runduissa oli maa humuskerroksen - vahvuus n. 7 cm - alla punertavan ruskeata karkeata soramaata; hiukan karheus ilmenee myöskin kuvista 13-14; ort. myös karttaa XI.

Kivikerroja paljastui kolme, joista kaksi yläistä merkittyä kartalle XIII - ensimmäinen mustalla, toinen sinisellä täviillä (kuvat 13-14). Toisen ja kolmannen kiveyksen välillä oli n. 5-10 cm vahva palomaa kerros, hiillä runsaan puoleisen. Viimeisen kiveyksen alla, sen keskivaiheilla (kartta XIII; merkitty punaisella täviillä) oli noin 4-5 cm vahva nokimaa laikku, ja sen alapuolella suunnilleen saman vahvuinen kerros selvästi palaneita maata, värillään punertavaa.

Irallisia löytöjä keräsi mitatti, vain 43 luettelomumeroa, mukaan luettuna hiikimäyte ja sortuneesta kulttuurikerroksesta sekä maantietä tavatut. Ensimmäiseen kvartti-iskokkia ja sirpaluita, n. 134 kpl., joutuessa jokuun kaapimena käytetty ja yksi iskukivi; aines yleensä hienoa. - Neljä kivilaji-iskuria (säde-kiveä?) ja kaksi hioitua aseen kakkulmas, sädekirvi, joista toisen löydety maantietä, kairausalueelta n. 100 m pohjoiseen (o:o 11156:42), toinen (11156:40) sortuneelta kulttuurikerrosta - kuopan pohjalla - tarhaseläessä. Ainoa kairausalueelta tavattu esine ryhmä, oli edellä mainittu hioinkivi-asetelma (11156:10), mikä kuvastanee hioin kiven käyttötekniikkaa. Välittömästi kiivin alla, niiden kohdalla, oli maa selvästi veden kovettamaa, ruosteen väristä. Hiiri ja inkki(?) kiivin aallon nähdään katso karttaa IX - noki- ja hiikipilvisen maa tässä runduissa, kulttuurimaakerros harva runduista -

sekä kuraa 10. - lunta ei tavattu (nunta kuin yksi pala (11156:4)),
sekä sortuunesta kulluurikerroksesta, hiilikauppan pohjalla.

Saviastian paloja tavattiin vain kymmenen, kaikki sa-
masta koktaa, rundusta F:5, pienekkön maa kiven juurelta.
Palat rapautuneita; vain kahdessa näkyvissä kuoppa koristella.
ympäristö oli kulluuri maata.

*

Kavianskiintopisteen punnitus tarkka vaalitus kiintopis-
teeseen:

Tarkka vaalitus kiintopiste.	Kavians alueen kiintopiste.
080	121
167	128
118	076
337	006
213	138
175	126
158	186
233	086
083	227
025	188
117	277
076	250
081	128
<u>194</u>	<u>085</u>
+ 20,57	- 20,22

Kavianskiintopiste olisi siis tämän mukaan 35 cm korkeammalla
merenpinnasta kuin tarkka vaalitus kiintopiste.

Tarkka vaalituskiintopiste - punnitus maastalla, pyöreä, rupp-
nen rantapullti kalliissa - sijaitsee Helvingistä Nurmijärvellä johta-
van maantien oikean puoleisella (Helvingistä katoottuna) sivulla Haav-
rudan kylässä, n. 200 m Nachböls - Tomtbackaan johtavasta tien
haarasta etelään, aivan ranta maantien varrella.

Kertomukseen liittyä 13 karttaa ja 14 valokuvaa.

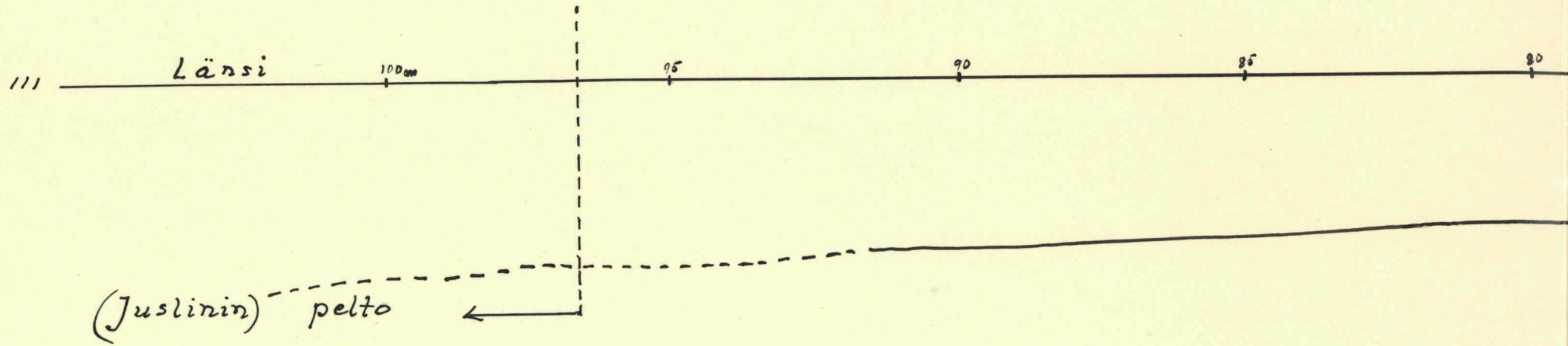
Helvingissä 7 p:nä kesäkunta v. 1940

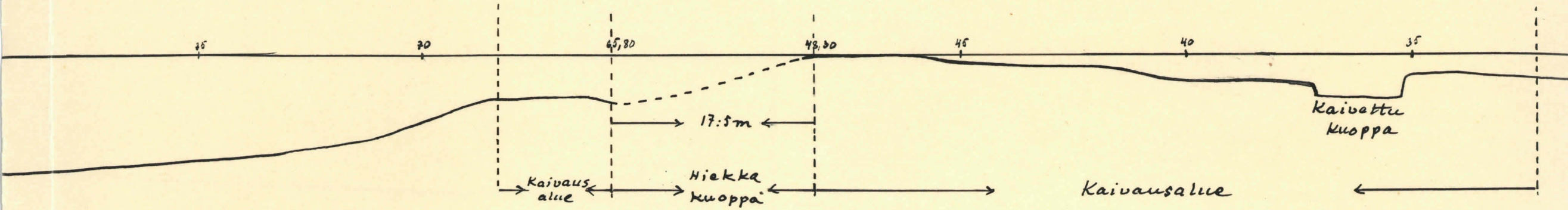
Vilhelm B. Luho.

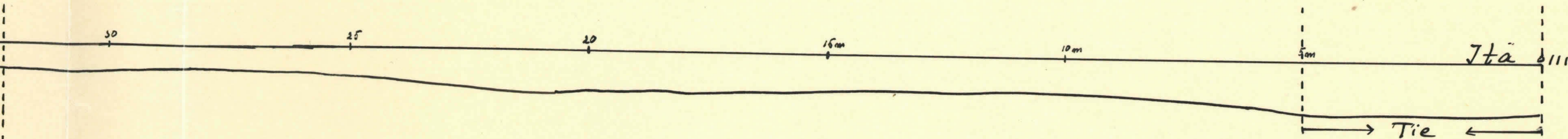
Helsingin pitäjän Kaarelan kylän kirkonkylän
asuinpaikan kaivauksien tulosten liittyvät
kartat ja valokuvat.

13 karttaa - 14 valokuvaa.

Vilhelm B. Luho.

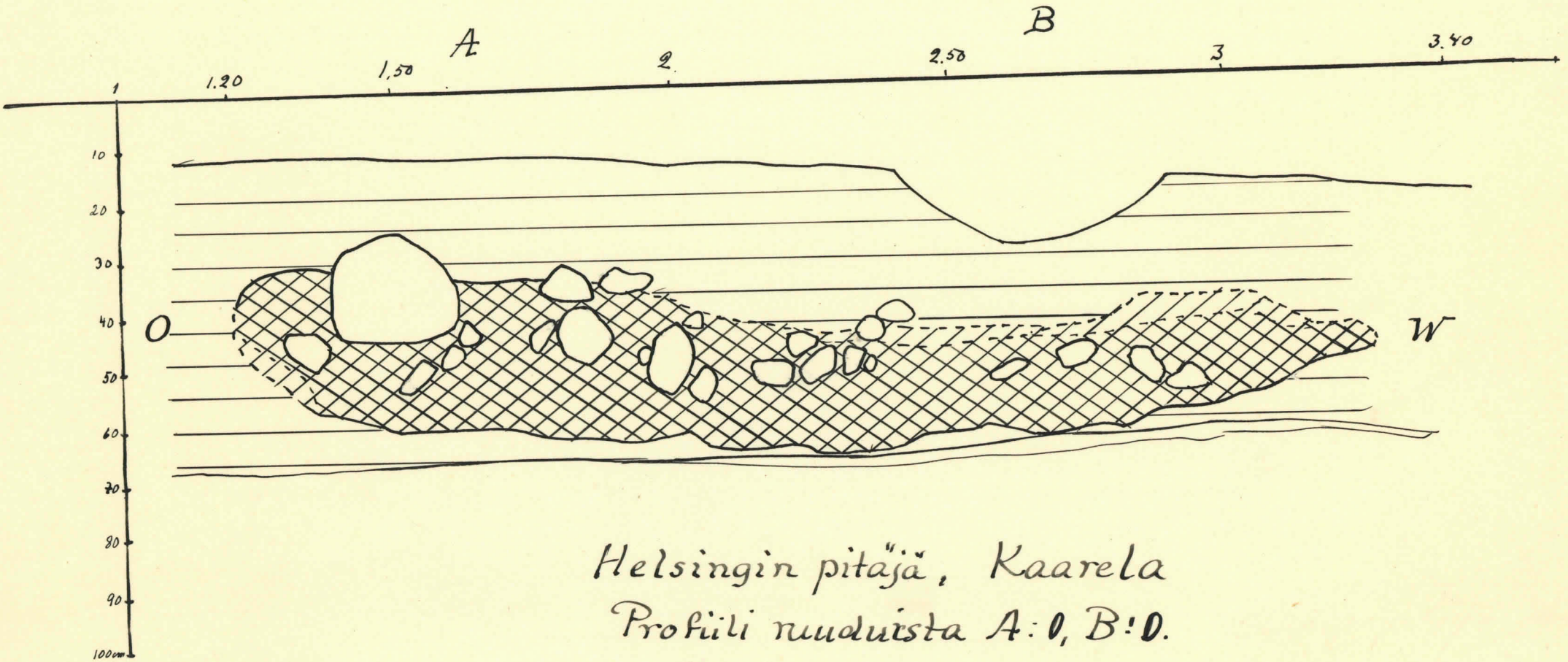

Helsingin pitäjän, Kaarela, Valtion hiekka kuoppa.

Kivikautisen asuinpaikan yleispinta profiili.
yleis- ja punnituskarttaan merkityssä linjassa.

Suunta itä-länsi

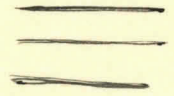
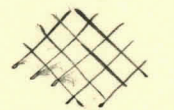
Piirt. V. B. Luho V. 39. 1:100

Helsingin pitäjä, Kaarela
 Profiili nuuduista A:0, B:0.

O. Krohn 11. V. -39

1:10

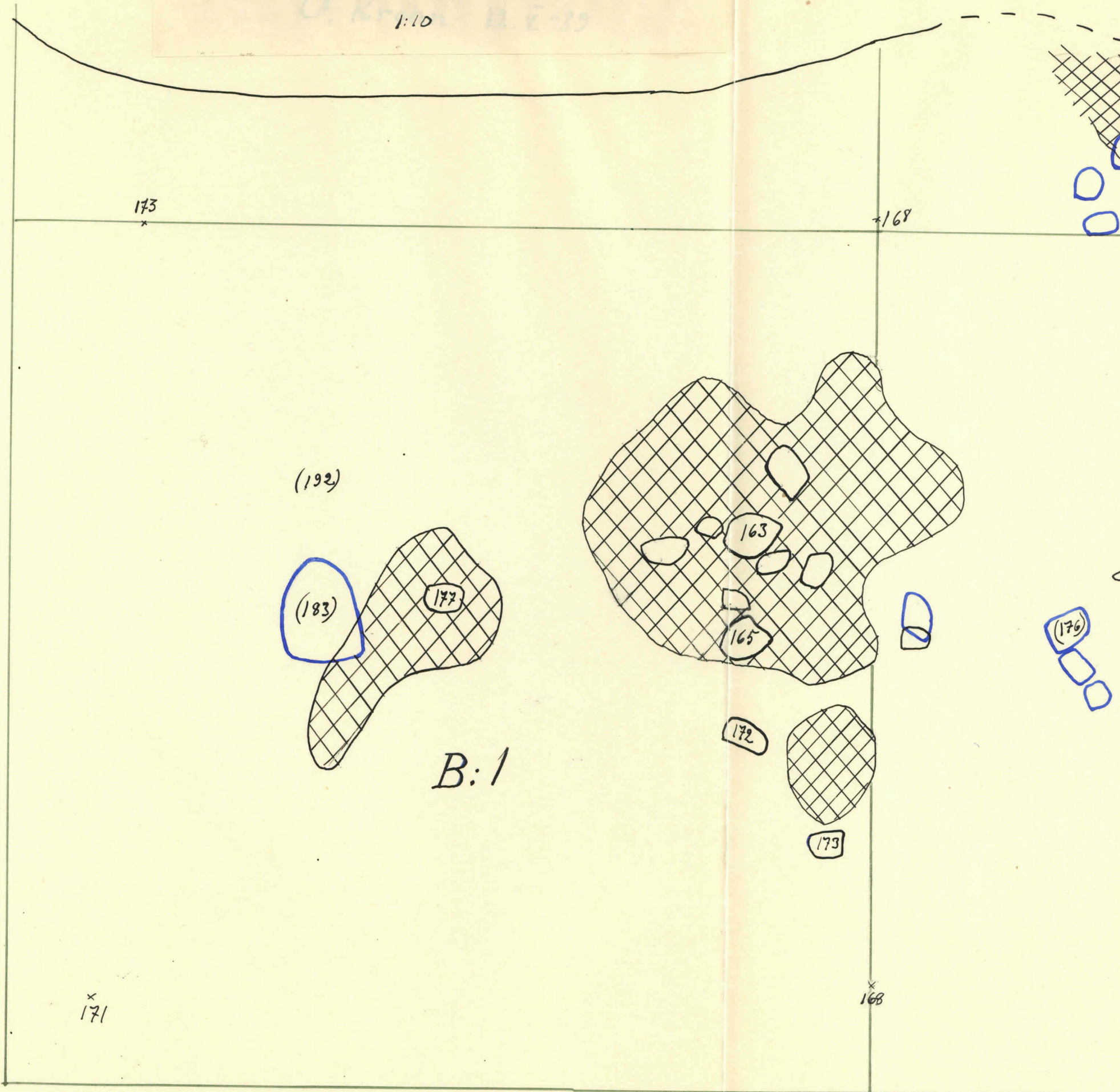
- puhdas maamaa
- nokimaa

Helsingin pitäjä, Kaarela.

Kiveys ja nokia Lue ruuduissa A:1, B:1.

O. Krohn 12. V - 39. / V. LUHTO

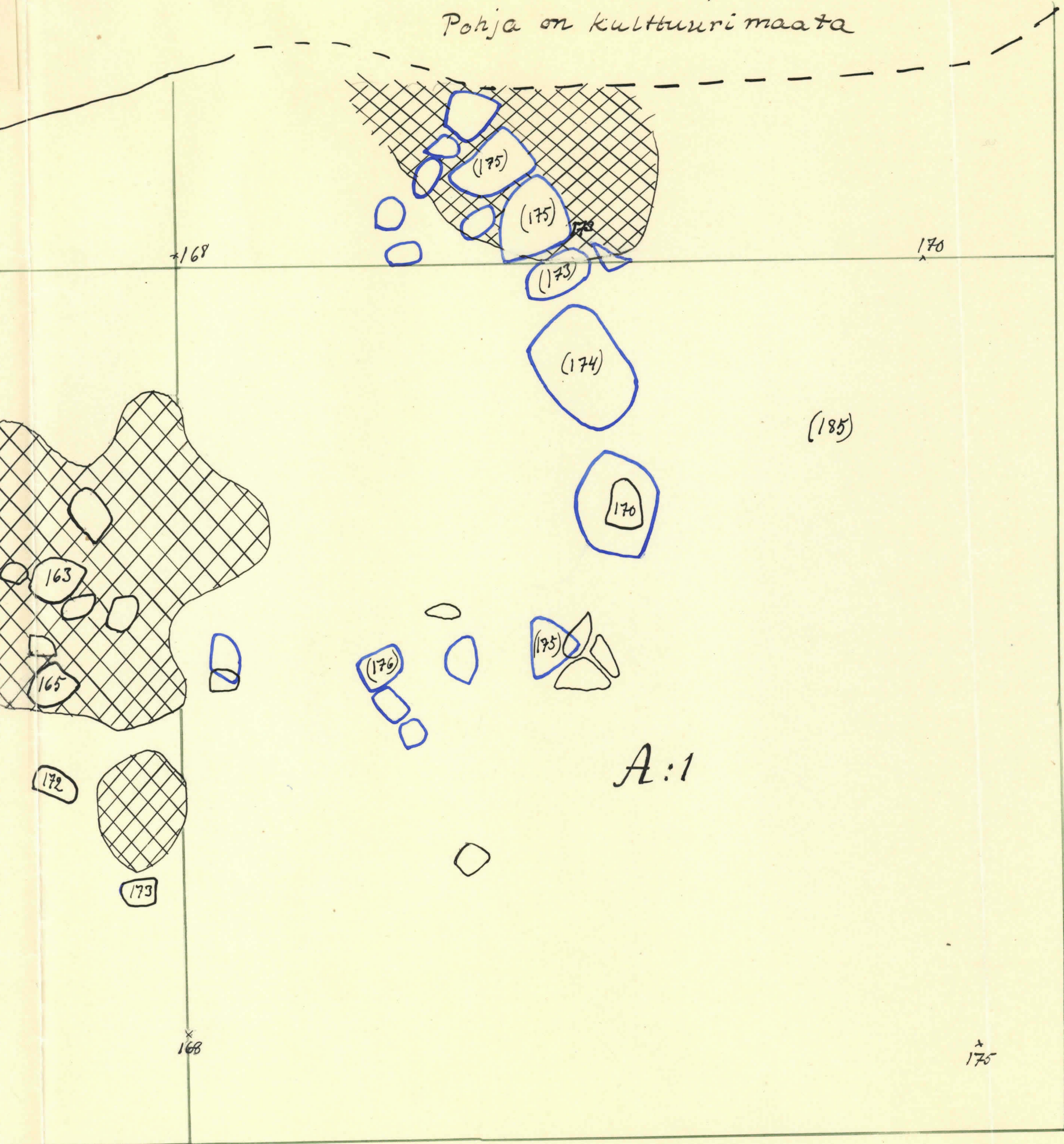
1:10

Kerros I = mustalla; 10-15cm

" II = sinisellä; 10cm

Pohja on kulttuuri maata

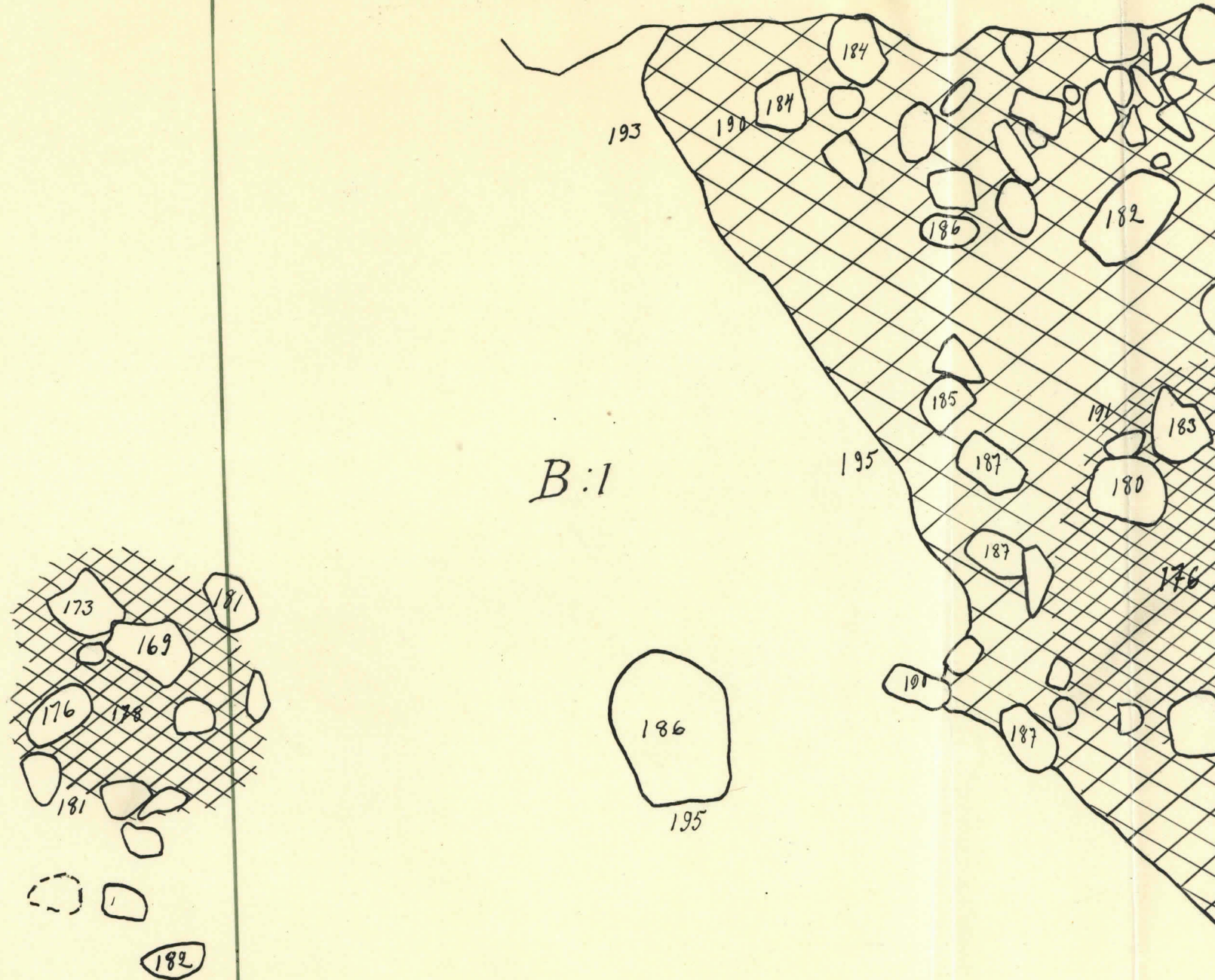

Helsingin pitäjä, Kaarela.

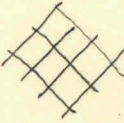
Kiveys ruuduissa A:1, B:1.

O. Krohn. 12-13. V-39.

1:10.

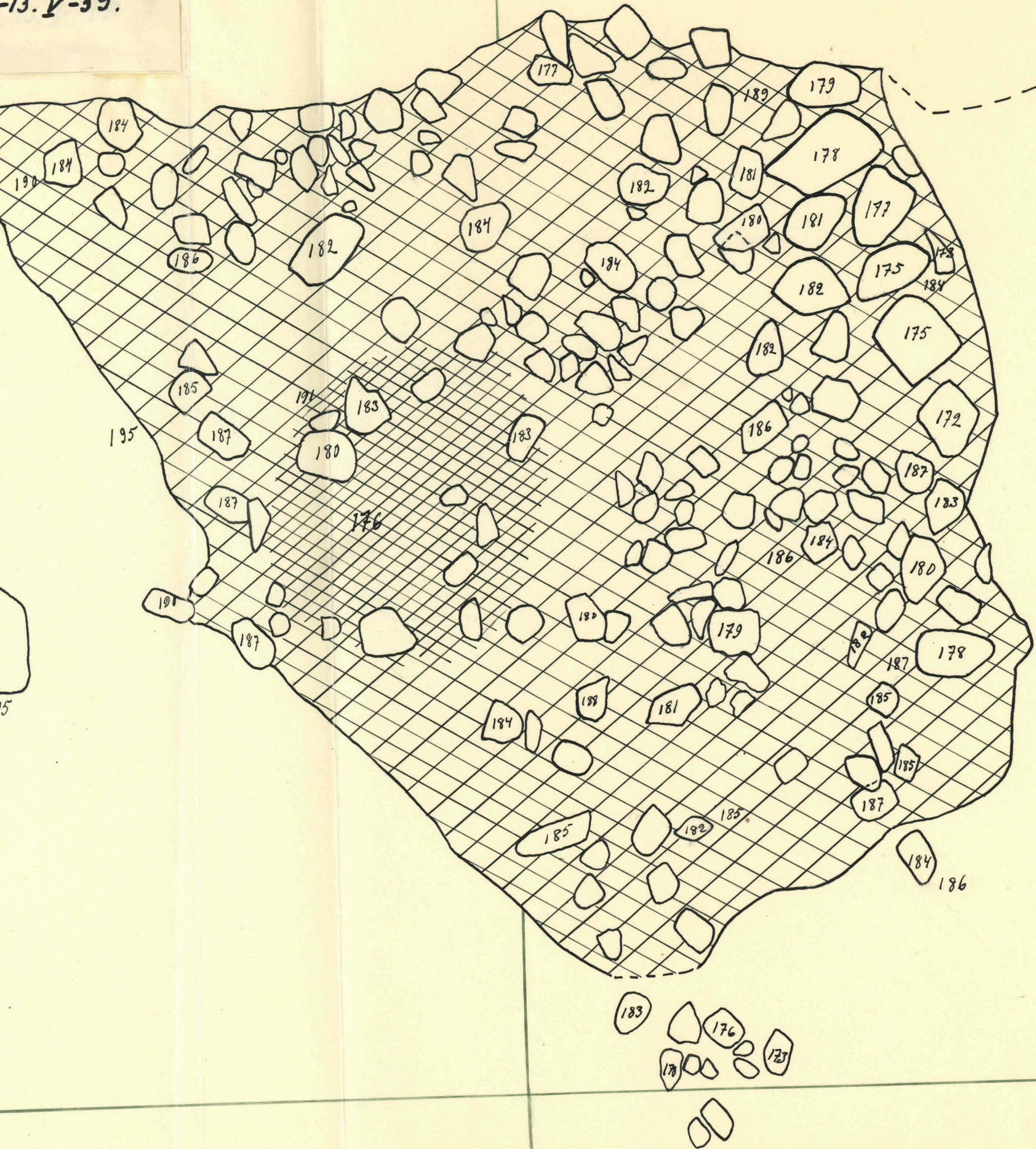
 nokimaa

 kulttuurimaa.

Kaarela.

A:1, B:1.

-13. V-39.

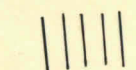
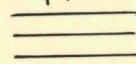

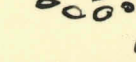
A:1

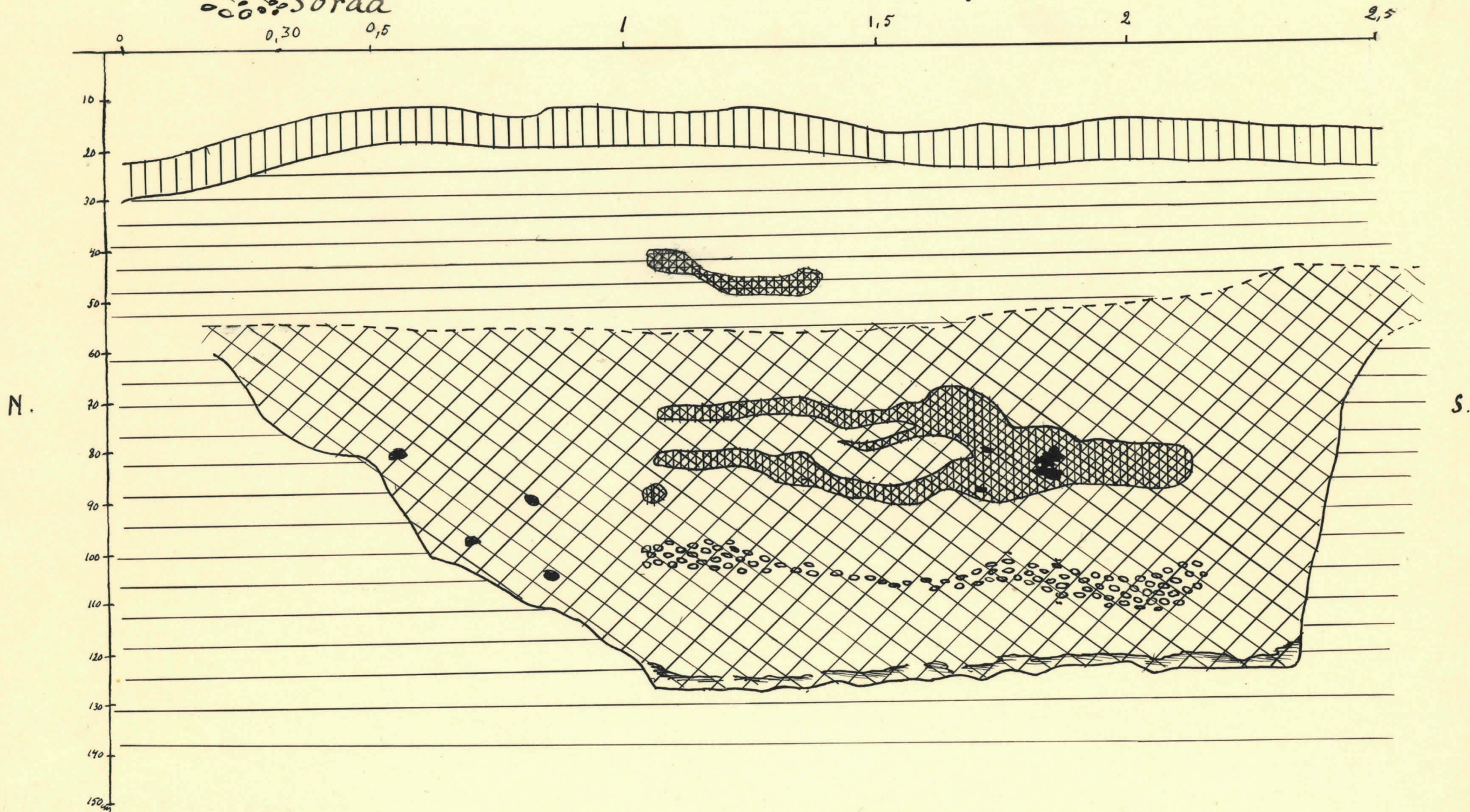
Helsingin pitäjä, Kaarela

Profüli ruuduista H:2 - H:3

O. Krohn - 12.5.39.

1:10

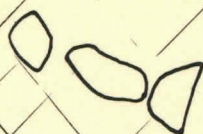
- turvekerros
- puhdas maa
- nokimaa
- kulttuuri-maa
- soraa

H:0

G:0

183

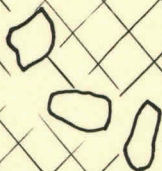

182

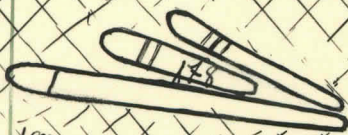
H:1

G:1

184

183

184

183

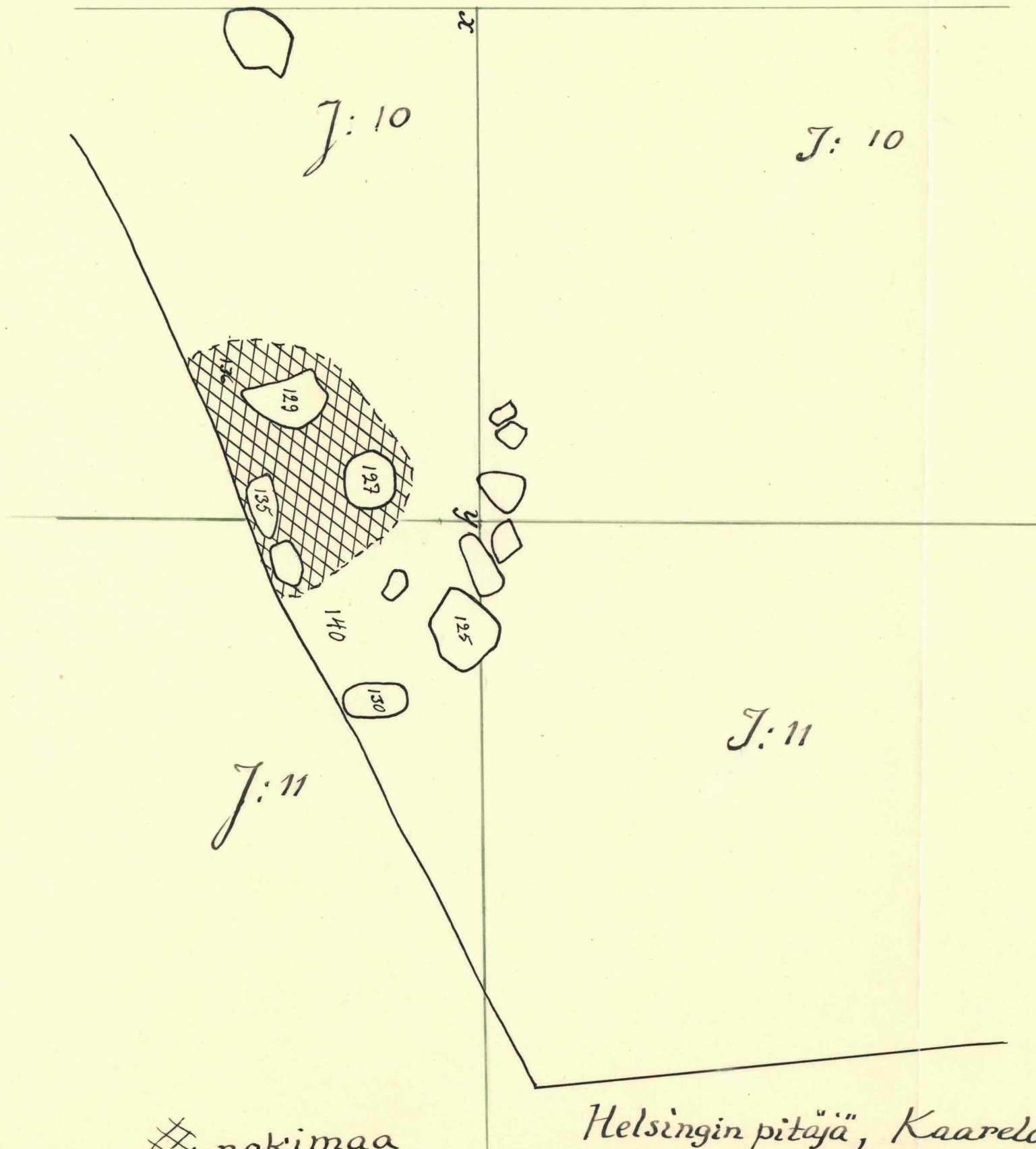
H:2

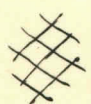
G:2

Helsingin pitäjä, Kaarela

O. Krohn V. 39. 1:10

Hioinkiven löytöpaikka.

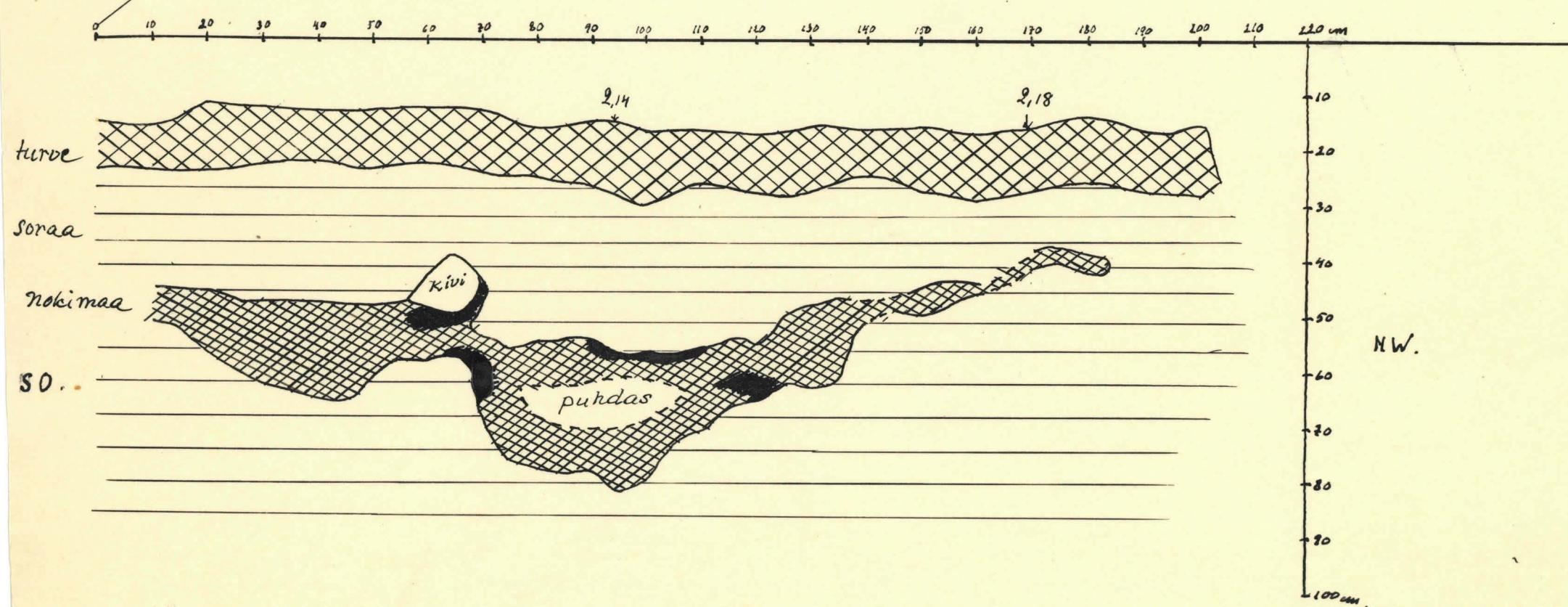

 nokimaa

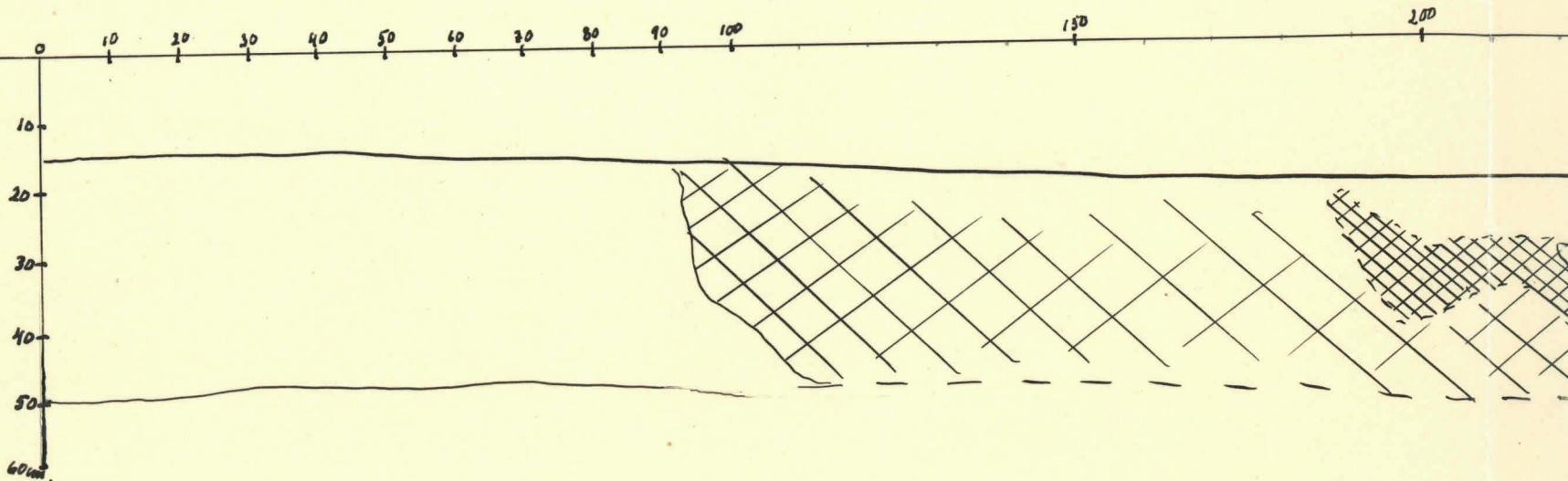
Helsingin pitäjä, Kaarela
Riveys ruuduissa J:10, J:11, J:10, J:11.
O. Krohn 13.V. -39.

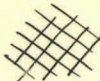
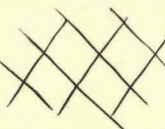
1:10

Helsingin pitäjä, Kaarela
Profiili I ruuduista K:4-L:4
O. Krohn 19. V. 39.
1:10

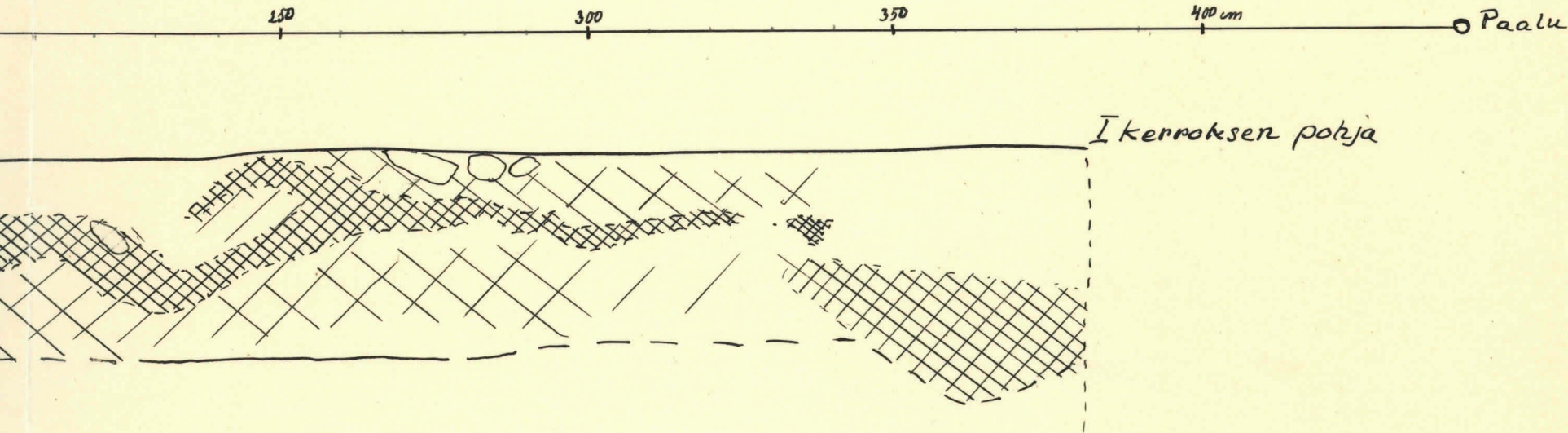
Kork.
2.16

 nokimaa
 Kulttuurimaa

Helsingin piti
Profili II ruua
E. Sarasmo

1:1

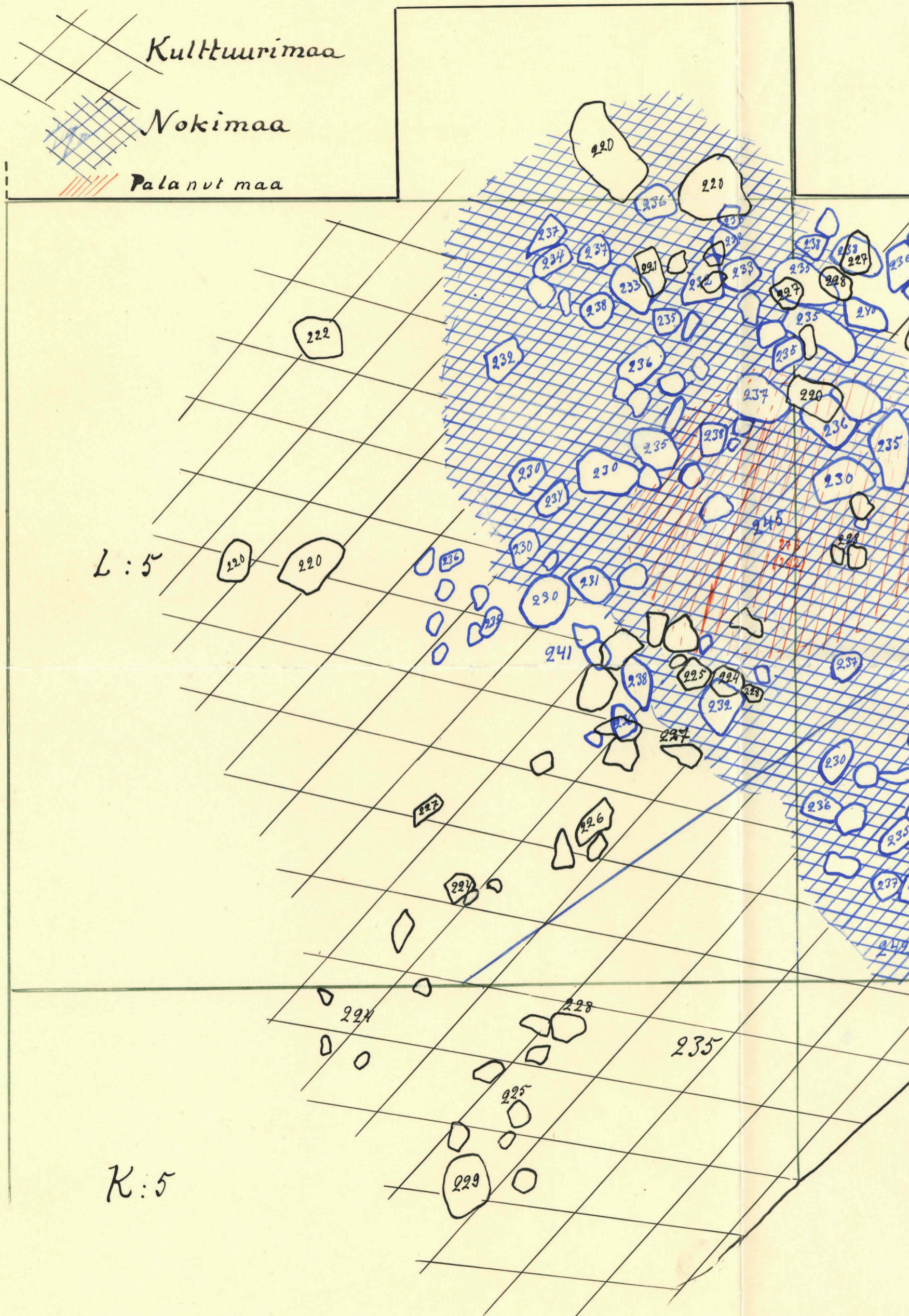
n pitäjä, Kaarela

rauduista L:4, L:5.

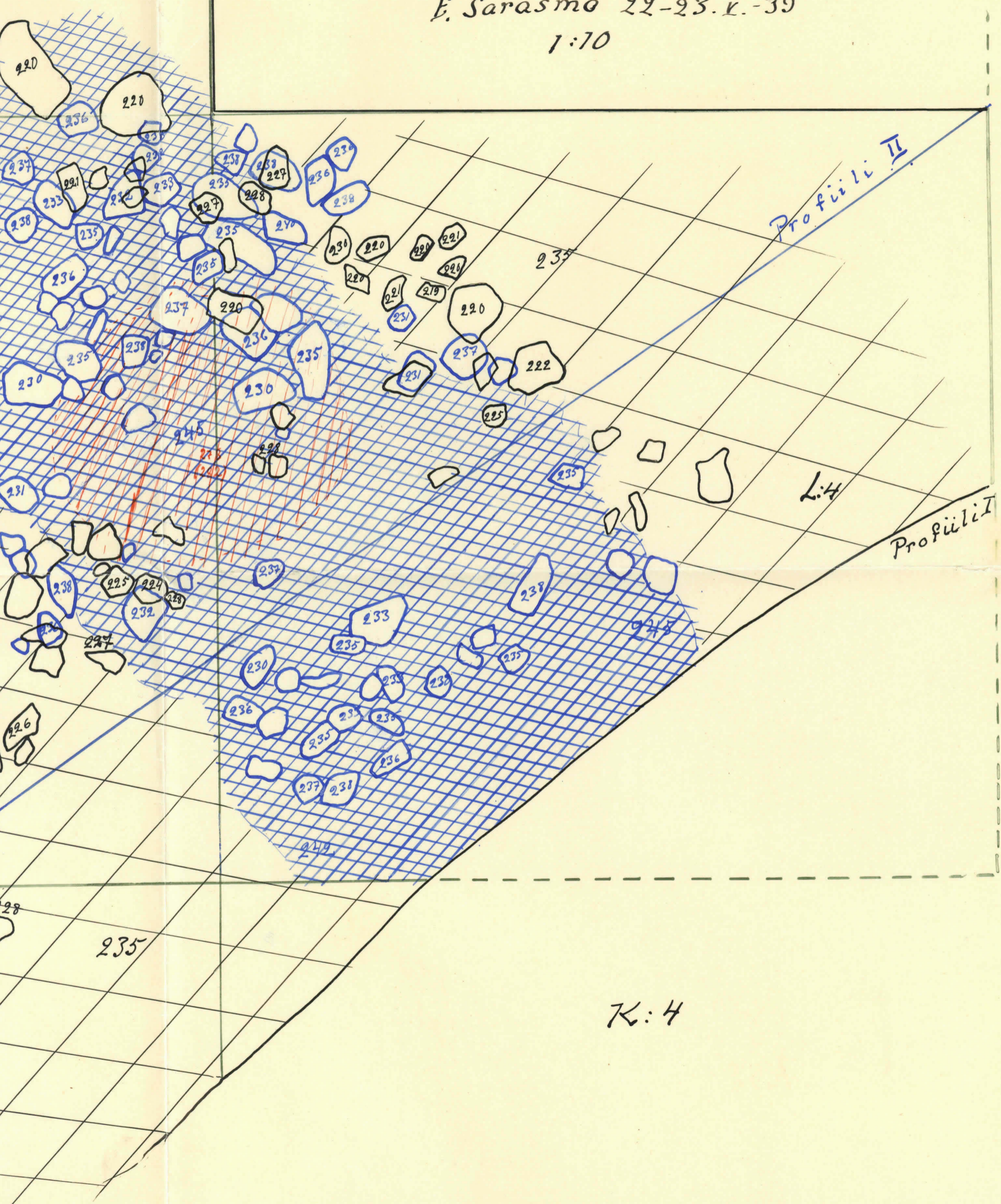
asmo 23. V. - 39. /VI. Luho

1:10

 Kulttuurimaa
 Nokimaa
 Palanut maa

Helsingin pitäjä, Kaarela
Kiveys ruuduissa K:5, L:5, K:4, L:4
E. Sarasmo 22-23. v. -39
1:70

Kuva 1.

Levy 12666.

Helsinginpitäjä, Kaarela, Vallion hiekkakuoppa. - Kivikautinen asuinpaikka - merkitty ruudella - lännestä käänin (länneläisistä) nähtynä. Etualalla Jussinun jätelöä. Valok. E. Sarasmo 1939.

Kuva 2.

Levy 12667.

Kaivansalme pohjoisesta (pohjoiskoillisesta) nähtynä.

Valok. E. Sarasmo 1939.

Kuva 3.

Levy 12668.

Kaivansalme itäkoillisesta nähtynä. - Valokuvannut E. Sarasmo 1939.
 ** sortumulla kullinuskerronta.

Helsinginpitäjä, Kaarela, Vallion hiekkakuoppa. - Kivikautinen asuinpaikka.

Filmi 12669.

Kuva 4.

Kaivausalue luoteesta nähtynä.
 ✖️ sortumilla kullunurkista.

Valok. J. Voionmaa 1939.

Filmi 12670.

Kuva 5.

Profiili runduista A:0 - B:0 (tamma juora
 hiekkakuopan seinämän yläreunassa). Vrt. karttaa IV.

Valok. J. Voionmaa 1939.

Filmi 12671.

Kuva 6.

Profiili runduista A:0 - B:0 (sama kuin edellinen, mutta lähempää
 nähtynä). - Profiilin suunta itä - länsi. - Vrt. karttaa IV.

Valok. J. Voionmaa 1939.

Helsinginpitäjä, Kaarela, Vallionhiekkakuoppa. - Kiivikautinen asuinpaikka.

Kuva 7.

Levy 12672.

Kiveys puiduissa A-B: 0-1; lännestä nähtynä. Vrt. karttaa VI.

Valok. V. B. Luoto 1939.

Kuva 8.

Filmi 12673.

Kiveys puiduissa A-B: 0-1; kaakosta nähtynä. Vrt. karttaa VI.

Valok. J. Voionmaa.

Kuva 9.

Levy 12674.

Kiveys puiduissa H-G: 1-2; kaakosta nähtynä.
Holmas kirkosta.

Valok. J. Voionmaa 1939.

Stehringinpitäjä, Kaarela, Vallion hiekkakuoppa. - Niirikautinen aavipaikka.

Kuva 10.

Filmi 12675.

Kivien kiivi Tuki(?) ja kiivakiivineen (?) louhausta nähtymä
(valokuvattu koillisesta; kuva himattu väärinpäin). - Vrt. karttaa IX.

Valok. J. Voionmaa 1939.

Kuva 11.

Filmi 12676.

Kiveys runduissa J-J:10-11; kaakosta nähtymä.
Vrt. karttaa X.

Valok. J. Voionmaa 1939.

Kuva 12.

Levy 12677.

Profiili I runduista H:4 - L:4. hahmoteltu punasella
katkoviivalla. - Profiilin suunta kaakko - lode. Vrt. karttaa XI.

Valok. E. Sarasmo 1939.

Helsinginpitäjä, Haarela, Vallionhiekka kuoppa. - Hiirikautinen asuinpaikka.

Levy 12678.

Kuva 13.

Kiveys runkuissa 2:4 - 2:5; jokseenkin pohjoisesta nähtynä.
Ensimmäinen kivikerä. - Vrt. karttaa XIII, missä k. o. kiveys
piirretty mustalla tussilla.

Valok. E. Sarasmo. 1939.

Levy 12679.

Kuva 14.

Osa kiveystä runkuissa 2:4 - 2:5; jokseenkin lounaisesta
nähtynä. - Toinen kivikerä. - Vrt. karttaa XIII, missä k. o. kiveys
piirretty sinisellä tussilla. - Kuvarassa näkyy myös profiili-
leikkauksen II asema (merk. katko viivalla).

Valok. E. Sarasmo 1939.

Helsingin pitäjä, Kaarela, Vallin kirkon kappeli. - Kivikautisen asuinpaikka.

Helsinginpitäjä, Kaarela, Vallinkivikkajuojo.

V. B. Luhan kaivauskertomukseen (v:n 1939 kaivaus)
jälkempään liitetyjä kuvia.

Filmi 12981

Kuva A. - Shivinkiviaselämaa tarkas-
teltaan ja kartoitetaan.

Filmi 12982

Kuva B. - Liskiivyyttä, runduissa
J-J:10-11 valokuvataan.

Filmi 12983

Kuva C. - Työkuva, vaalitusla.

Kuva D. - Kaivausalue suunnit-
teen idästä nähtynä.

Helsinginpitäjä, Kaarela, Vallion hiekka kuoppa.
 V. B. Lehten kairauskertomukseen (v:n 1939 kairaus)
 jälkempään liitetyjä kuvia.

Filmi 12984

Kuva E. - Työkura; kairauskäym-
 misä.

Filmi 12985

Kuva F. - Työkura; kairaus- ja
 kartoilus käymmisä.

Filmi 12986

Kuva G. - Työkura; kairauskäym-
 misä.

Filmi 12987

Kuva H. - Työkura; näkykö
 jotain erikoista?